

3. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. – 5- те вид., перероб. і доп. / Н.Б. Болотіна. – К.: Знання. 2008. – С. 860.
4. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. 3-те вид., перероб. та доп. / Володимир Іванович Прокопенко. – Х.: Консум, 2002. – С. 528.

КОМУНІКАЦІЯ ЯК БАГАТОАСПЕКТНИЙ ФЕНОМЕН

В. Я. Мороз

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Проблема комунікації як багатоаспектного феномена активно розробляється сучасними авторами. Серед них слід назвати Б. Грушина, В. Конєцьку, С. Лещева, І. Мальковську, М. Назарова, А. Соколова та ін. Можна виокремити різні підходи у визначенні цього явища: психологічний підхід представлений роботами Д. Бівіна, П. Вацлавіка, Д. Джексона, Л. Виготського; соціологічний – Т. Адорно, П. Лазарсфельда, Г. Лассауелла, Г. Лебона, Г. Маркузе, А. Менегетті, Р. Мертон, Г. Тарда; математичний – Г. Фреге, Р. Хартлі, К. Шеннона; кібернетичний – А. Арсака, С. Біра, Н. Вінера, А. Колмогорова; біологічний – Ф. Варелі, У. Матурані; культурологічний – М. Бахтіна, Ю. Лотмана, А. Моля; семіотичний – Т. А. ван Дейка, У. Еко, Т. Дрідзе, О. Каменської, О. Реферовської, Ю. Шрейдера. Сучасний конструктивістський підхід найбільш повно поданий у працях Н. Лумана, П. Вірілію, Д. Ваттімо. Серед досліджень у галузі філософії мови й тексту, у яких вирішується завдання структурування соціальної комунікації в структурах тексту, слід назвати праці Р. Барта, Т. А. ван Дейка, У. Еко, О. Каменської та ін. Вивченню смислу соціальної реальності в герменевтичному аспекті присвячені дослідження В. Колчиної, А. Мерзлякова, М. Поліщук, М. Рябова, А. Шадріна. Необхідність у висвітленні тотожності соціальної й комунікативної реальності зумовлюється зверненням до фундаментальних праць Ж. Бодрійяра, Н. Лумана, М. Маклюєна, Ю. Хабермаса, які описують і аналізують комунікативну реальність у межах соціальної дискурсивності.

Наукова парадигма соціальних комунікацій початку ХХІ ст. знаменується тим, що в поглибленні головних положень теорії й історії соціальних комунікацій взяли участь філософи, соціологи, культурологи, історики, лінгвісти, журналісти. З'явилася ціла низка досліджень, присвячених проблемі інформації як соціального феномена, комунікації як філософського, соціокультурного і духовного феноменів: А. І. Ракітова, І. А. Саяпіної, І. І. Докучаєва, Зименкової, О. В. Дводненко, О. І. Чубукової, В. В. Сметани, П. М. Дінця, М. О. Логутової, О. Г. Ніконорової,

Е. Р. Рогозіної, О. А. Хохлової, М. В. Субочева, А. М. Фортунатова, Д. А. Голубовського, О. Л. Висоцької, М. В. Зубової, М. Ю. Кокуш.

Комунікація як багатоаспектний феномен розглядається дослідниками в таких нових напрямках: когнітивно-змістовий, прагматичний, когнітивно-актуалізуючий, когнітивно-генеруючий, соціально-інтерреляціональний, інтеракціоністський, діяльнісний та інші. Традиційною вважається кібернетична дефініція комунікації, яку запропонував Н. Вінер. Великого поширення набув ентропійний підхід, який можна назвати як імовірність / неімовірність сприйняття певного повідомлення. Прихильником інтеракціональної теорії інформації можна вважати Г. Штронера. З когнітивно-генеруючого погляду термін «комунікація» розглядається як виникнення, утворення інформації. У когнітивно-змістовому аспекті це поняття розкриває П. М. Донець. Ф. І. Шарков трактує комунікацію як спілкування, передавання інформації від людини до людини, взаємодію, обмін інформацією в суспільстві. Він стверджує, що зазначене поняття розглядалось у контексті загальнотеоретичних концепцій біхевіоризму, символічного інтеракціонізму, персоналізму, екзистенціалізму. О. А. Хохлова вказує на узагальнений характер цього явища й виділяє три головні напрямки в інтерпретації комунікації: 1) вона є засобом зв'язку між будь-якими об'єктами матеріального й духовного світу, тобто є певною структурою; 2) це повідомлення, під час якого суб'єкти обмінюються інформацією; 3) комунікація – це передача й масовий обмін інформацією з метою впливу на суспільство і його складові компоненти. Таке розуміння комунікації дає можливість авторці зробити висновок, що три групи понять формуються на соціальній, мовній і власне комунікативній основі [3, с. 15]. П. М. Донець уточнює значення цього слова і розглядає його як «зв'язок, за допомогою якого щось переміщується, транспортується чи доставляється». На його думку, слова «трансмісія» і «комунікація» за значенням тотожні, тому він доходить висновку, що термін «трансмісія» доречно використовувати в термінологічній дефініції комунікації в різних галузях наук, у тому числі суспільних. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови трансмісія подається в такому значенні: 1. Механізм, за допомогою якого передають на відстань механічну енергію від двигуна до робочих машин, верстатів і т. ін. [1, с. 1262]. Слово транспортувати означає: 1. Перевозити кого-, що- небудь з одного місця в інше, доставляти, переміщати вантажі тощо з місця на місце або на місце призначення [1, с. 1262]. Серед різних підходів у визначенні природи комунікації техніко-кібернетичний підхід, як зазначає П. М. Донець, не є поширеним в описі людської комунікації, тому що не завжди спрацьовує ключова метафора «трансмисії» чи

«транспортування» інформації. Справа в тому, наголошує він, що в людському спілкуванні адресат повідомлення часто одержує значну або незначну за обсягом інформацію, інколи зовсім протилежну, ніж та, яку передавав адресант [2, с. 27].

Проблема визначення комунікації як обміну інформацією або її передачі й з'ясування самої суті інформації, тобто того, що «транспортується» під час спілкування, сьогодні набуває особливого значення й актуальності.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
2. Донец П.Н. Теория межкультурной коммуникации: специфика культурных смыслов и языковых форм: дис. доктора филологических наук: 10.02.19. – Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина. – Харьков, 2004. – 367 с.
3. Хохлова Е.А. Коммуникационные процессы в современном социокультурном пространстве: дис. ... канд. философских наук: 09.00.11 Елена Анатольевна Хохлова. – Ставрополь, 2006. – 161 с.

АНГЛІЦИЗМИ ТА АМЕРИКАНІЗМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Ю. А. Нагорна

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Лексична система будь-якої мови постійно змінюється. Одні слова зникають із мови, інші – з'являються, змінюються також і значення слів. Словниковий склад мови віддзеркалює всі зміни, які відбуваються в тому чи іншому суспільстві. Оскільки еволюційні процеси у лексиці відбуваються безперервно й досить інтенсивно, вивчення змін словникового складу залишається одним із найактуальніших напрямів мовознавчих досліджень.

Курс на інтеграцію України в ЄС, процес глобалізації, орієнтація на країни Заходу спричинили тісну культурну, політичну та соціально-економічну взаємодію України з іноземними, зокрема – англійськими країнами, що не могло не відбитися на мовному рівні. Цей процес зумовив посилене надходження в українську мову чужомовної лексики. Особливо зросла кількість запозичених англіцизмів і американізмів.

Процес інтенсивного надходження запозичень, переважно з англійської мови, отримує досить неоднозначні оцінки з боку українців. З одного боку, відзначається певне збагачення мови, можливість за допомогою запозичень взаємодіяти у різних сферах життя держави і суспільства, з іншого – засмічення української мови чужими лексемами незважаючи на наявність українських відповідників.